

Tisková zpráva: Lidé s nejtěžším postižením nemohou naplňovat ani základní potřeby. Nový výzkum Asistence a PAQ Research ukazuje systémové selhání podpory

Praha, 2. března 2026 - Organizace Asistence, o.p.s. dnes na tiskové konferenci na půdě Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky představila výsledky rozsáhlého výzkumu, který realizovala ve spolupráci s PAQ Research. Data přináší dosud nejpodrobnější pohled na situaci lidí ve III. a IV. stupni závislosti a jejich neformálních pečujících. Závěry jsou alarmující: systém podpory dlouhodobě neodpovídá reálným potřebám lidí s nejtěžším postižením.

Výzkum realizovaný s podporou Nadace Kooperativy ukazuje, že lidé s vysokou potřebou péče často nemají naplněny ani elementární fyzické potřeby. Omezením v jídle a pití čelí 40 % respondentů, každý pátý se musí výrazně omezovat i v užívání toalety. Pouze 36 % má vždy nebo téměř vždy možnost dostat se ven podle svého přání. Třetina respondentů (32 %) uvádí, že jejich současné životní podmínky neodpovídají jejich představě o důstojném životě.

Téměř dva ze tří (60 %) by si přáli mít větší možnost rozhodovat o svém životě. Budoucnost je pro mnohé spojena se strachem – zejména z úmrtí rodičů, kteří jsou jejich hlavní oporou, a následně nuceného odchodu do ústavního zařízení.

„V praxi to znamená, jestli se můžu napít, kdy potřebuju. Jestli mám u sebe asistenta, který mi pomůže na toaletu, když potřebuju. Jestli budu moct jít ven, anebo strávím život mezi čtyřmi stěnami. To je otázka svobody a důstojnosti,“ říká Michal Prager, sebeobhájce a člověk s postižením.

Stávající nastavení systému umožňuje lidem ve IV. stupni závislosti čerpat příspěvek na péči ve výši 27 000 Kč měsíčně, což při regulované ceně 145 Kč za hodinu pokryje přibližně šest hodin osobní asistence denně. Podle výzkumu je to však pro většinu lidí s nejtěžším postižením zcela nedostatečné. Více hodin péče by potřebovalo 66 % lidí ve IV. stupni závislosti, přičemž čtvrtina z nich uvádí, že potřebuje výrazně více než nyní.

Zásadním problémem je navíc kapacitní nedostupnost služeb. Jen v Praze bylo podle statistik MPSV v roce 2024 z kapacitních důvodů odmítnuto 3 123 žadatelů o osobní asistenci. *„Data jasně ukazují, že současný systém je nastavený pod hranicí reálných potřeb. Šest hodin asistence denně nemůže stačit lidem, kteří potřebují podporu prakticky nepřetržitě. Pokud chceme, aby mohli žít doma a ne v ústavech, musíme systém změnit,“* říká Erik Čipera, ředitel Asistence, o.p.s.

Péče 11 hodin denně, deprese třikrát častější

Současný systém doslova stojí na neformální péči - 82 % respondentů výzkumu dostává péči od člena domácnosti. Pečujícími jsou z 80 % ženy a 42 % z nich jsou na péči samy. Více než dvě pětiny poskytují péči alespoň 80 hodin týdně, tedy průměrně více než 11 hodin denně. Drtivá většina (94 %) pečuje každý den nebo téměř každý den.

„Uvědomujeme si, že současný systém péče stojí na neformálních pečujících, kteří jsou často na hranici svých sil. Je potřeba změnit systém tak, aby poskytoval podporu pečujícím i jejich blízkým podle individuálních potřeb. Proto dlouhodobě podporujeme Asistenci, která usiluje o individualizovaný příspěvek na péči pro lidi s nejtěžším handicapem,“ říká Martin Diviš, předseda představenstva pojišťovny Kooperativa.

Pro 74 % pečujících je péče psychicky vyčerpávající, 70 % ji vnímá jako fyzicky vyčerpávající a 56 % uvádí negativní dopady na své zdraví. Příznaky alespoň středně těžké deprese či úzkosti vykazuje 46 % pečujících, což je téměř třikrát více než v běžné populaci.

„Neformální péče v Česku fakticky supluje nedostatečné kapacity terénních služeb, což je dlouhodobě neudržitelné. Je nutná větší systémová podpora a zlepšení dostupnosti profesionální osobní asistence,“ uvádí Jana Duarte z PAQ Research.

Řešení: pátý stupeň

Asistence navrhuje zavedení pátého stupně příspěvku na péči, který by lidem s nejtěžším postižením přinášel nárok na individualizovaný rozsah asistence podle skutečné potřeby, nikoli podle pevně omezeného finančního rámce. Ve srovnatelně velkém Švédsku takový systém funguje již desítky let a týká se přibližně 15 000 lidí, kteří potřebují více než 80 hodin asistence měsíčně.

Kampaň „Co bude dál?“

Současně s prezentací výzkumu představuje Asistence novou kampaň „Co bude dál?“ (cobudedal.info), která upozorňuje na toto selhávání systému a nedůstojné životní podmínky lidí s nejtěžším postižením a jejich rodin. Kampaň využívá fotografie tří výrazných českých autorů - Jana Šibíka, Milana Jaroše a Tomáše Třeštíka - a přibližuje každodenní realitu domácností, kde péče probíhá 24 hodin denně.

Cílem kampaně je otevřít veřejnou i politickou debatu o podobě systému podpory lidí s nejtěžším postižením a iniciovat konkrétní legislativní změny. Kampaň „Co bude dál?“ včetně sociologického výzkumu vznikla díky podpoře Nadace Kooperativy, která je hlavním partnerem Asistence, o.p.s.

O Asistenci, o.p.s.

Obecně prospěšná společnost Asistence poskytuje sociální služby lidem s tělesným a kombinovaným postižením. Společným cílem realizovaných programů je podpořit jejich svobodný a samostatný život v běžném prostředí. Asistence, o.p.s. dlouhodobě prosazuje řešení, která umožňují, aby lidé s postižením byli nedílnou součástí společnosti.

Kontakt pro média:

Erik Čipera, ředitel Asistence, o.p.s., 739 006 382, erik.cipera@asistence.org

web kampaně: www.cobudedal.info